

จมองหา “ช้าง” ที่อยู่ข้างหลัง “ยุง”

In jeder Mücke steckt ein Elefant

แอรันสร์ฟร็ด ฮาเนิซ ร่วมกับ เอวา วุนเดอเรอร์ เจียน
สุดาวรรณ สีนรุประมา แปล

ทำไมเราจึงระเบิดอารมณ์รุนแรงกับเรื่องเล็กๆ มาพบคำตอบไม่เล็กที่ซุกซ่อนอยู่
ศาสตร์แห่งการคลี่คลายปมในใจตนเองเพื่อเข้าใจตัวเองและคนอื่นให้ดียิ่งขึ้น

จากนักจิตบำบัดที่ช่วยผู้คนค้นหาและจัดการ “ช้าง” ที่ซ่อนอยู่ในตัวมานานกว่า 30 ปี

howto

จอมองหา “ข้าง” ที่อยู่ข้างหลัง “ยุง”

In jeder Mücke steckt ein Elefant

แอรันสท์ฟรีด ฮานิช เขียน

ร่วมกับ เอวา วุนเดอเลอร์

สุดาวรรณ สินธุประมา แปล

ก ร อ า น คื อ ร า ก ร ฐ า น ที่ ส ำ ค ัญ

ผมหวังว่าหนังสือเล่มนี้

จะช่วยให้คุณประสบความสำเร็จในการเข้าใจตนเองและคนอื่น
ตระหนักในจุดแข็งของตนเอง ทำสิ่งที่ตอบสนองความต้องการ
และจัดการกับข้างลักษณะต่างๆ ได้อย่างดี

– แอรันสท์ฟรีด ฮานิช

จมองหา “ข้าง” ที่อยู่ข้างหลัง “bung”

howto

ในเครือบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbooks.com   @amarinbooks Amarin How-To

© 2009 dtv Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, Munich / Germany

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้รับบริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น

การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใดๆนอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด

ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-5240-5

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ระริน อุทกะพันธุ์ บัญจรงค์โรจน์ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิรัตพันธ์

ที่ปรึกษาสายงานสำนักพิมพ์ในเครือ งามอาจ จิระอร • บรรณาธิการผู้อำนวยการ สิริกานต์ ผลงาม

บรรณาธิการบริหาร วริษฐา กาลามเกษตร์ • บรรณาธิการ สิริวิภา แก้วปอง

ผู้จัดการฝ่ายการผลิต อมรลักษณ์ เขียวกลิ่น • ศิลปกรรม เกติพิบูล โหมตตาด

คอมพิวเตอร์ นงนุช ศรีสุขไช • พิสูจน์อักษร กัญจน์ชญา เลิศไพศาลกิจ • ฝ่ายการตลาด กุลพัฒน์ บัวละออ

คำนำสำนักพิมพ์

คุณเคยนึกหงุดหงิดรำคาญใจกับเรื่องเล็กน้อยบ้างไหม เช่น การโดนแซงคิว ลืมชื่อของ รดตติ หรือเห็นคนวางของไม่เป็นระเบียบ ทั้งที่ดูเฉินๆ แล้ว เรื่องเหล่านี้ช่าง“ซีปะตีว”เหมือน ยุง บินว่อนไปมา แต่ทำไมปากแหลมๆของมันถึงทิ่มแทงอารมณ์เราให้เจ็บแปลบๆ เสียเหลือเกิน

ถึงอย่างนั้น แน่ใจหรือว่าคุณหงุดหงิดกับปัญหาตรงหน้าจริงๆ

ถ้าไม่ชอบใจที่เห็นถุงเท้าวางไม่เป็นระเบียบ แค่เก็บเข้าที่ก็น่าจะสบายใจแล้วนี่ แต่หลายครั้งเรามักพบว่าแม้จะจัดการความวุ่นวายตรงหน้าแล้ว อารมณ์ขุ่นมัวยังไม่หาย หรืออาจหนักกว่าเดิมด้วยซ้ำ แถมยังอธิบายไม่ได้อีกว่าเกิดจากอะไร แสดงว่าสาเหตุแท้จริงไม่ใช่เรื่องหยุ่มหยุิมพวกนั้นหรอก แต่เป็นบางสิ่ง (หรือหลายสิ่ง) ที่ใหญ่โตกว่านั้นมากต่างหาก

สิ่งนั้นคือ “ข้าง” ที่ซุกซ่อนอยู่ในตัวคุณ ในตัวพ่อแม่ ในตัวเพื่อนฝูง ในตัวคู่ชีวิต ในตัวหัวหน้ามาตตลอด แต่ไม่ค่อยมีใครตระหนักถึงตัวตนของมัน แต่มันจะเผยตัวทุกครั้งเมื่อมีสิ่งกระตุ้น (เจ้ายุงนำรำคาญนั่นเอง) ให้นึกถึงประสบการณ์ด้านลบในอดีต ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ความต้องการพื้นฐานไม่ได้รับการตอบสนอง ไม่ว่าจะเป็นการมีคนเห็นคุณค่า ความมั่นคงปลอดภัย หรือความนับถือตนเอง เป็นต้น จนกลายเป็นจุดเปราะบางในใจ ทำให้สร้างต้นแบบหรือกลไกการป้องกันตนเองแบบผิดๆ เพื่อเอาตัวรอดจากสถานการณ์ตรงหน้าเป็นเรื่องๆไป โดยไม่มีใครจับข้างที่เป็นตัวการสำคัญได้ เมื่อผ่านไปนานเข้า มันก็สะสมความเครียดจนระเบิด

ตอนนั้นแหละที่เจ้ายุ่งตัวเล็กที่อย่างมากก็แค่กว่นประสาท กลายเป็น
ข้างตมมันคอยฟาดวงฟาดงาใส่คนรอบตัว แม้แต่ตัวคุณเองก็บาดเจ็บ
สาหัส

แอร์นสท์ฟรีด ฮานิช นักจิตบำบัดที่ช่วยให้ผู้คนค้นพบข้างในตัว
มากกว่า 30 ปี จะพาคุณนั่งไทม์แมชชีนย้อนไปยังช่วงเวลาที่ข้างเพิ่งกำเนิด
ในตัวเด็กตาดำ ๆ คนนั้นที่โดนพ่อแม่กดดันให้ต้องเก่งทุกอย่างตลอดเวลา
โยยหาความอบอุ่นจากคนใกล้ชิด หรือรู้สึกโดดเดี่ยวเพราะไม่มีใครรับ
เข้ากลุ่ม

คุณจะได้พูดคุยทักทาย ปลอบประโลม และคลี่คลายปมในใจ
ของตนเอง ผ่านการรู้จักข้างทั้ง 7 ประเภทที่อาจจะคุ้นเคยอยู่แล้ว หรือ
ไม่เคยนึกถึงมาก่อน เพื่อให้เด็กคนนั้นที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในปัจจุบันกล้า
ที่จะทำตามความต้องการของตนเอง กล้าที่จะแสวงหาความสุขและ
ความอิสระที่ปรารถนาตั้งแต่อดีต

howto

คำนำ

บางครั้งเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็ก่อความสงบสุขของเรา เช่น เมื่อมีเสียงหึ่งๆ ของยุงดังกวนประสาทท่ามกลางความมืด ไม่ว่าจะเราจะพยายามโบกมือไล่ หรือจะตบยุงจนพาดหน้าตนเอง ก็ไม่ค่อยได้ผล สุดท้ายก็ต้องยอมลุกขึ้น เปิดไฟ แล้วค้นหาเจ้าตัวร้ายนั้น ในชีวิตประจำวันของเราก็มียุงที่เป็นความหงุดหงิด ความเข้าใจผิด หรือการทะเลาะเบาะแว้งซึ่งมักเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่เมื่อเกิดซ้ำซาก แถมยังกำจัดได้ยาก เราก็มักขาดสติ เมื่อถึงตอนนั้น แม้จะมีคำกล่าวว่า “อย่าปล่อยให้ยุงกลายเป็นช้าง (อย่าทำเรื่องเล็กๆ ให้เป็นเรื่องใหญ่)” ก็ยังไม่อยู่

เราคุ้นเคยกับอารมณ์รุนแรงแบบแปลกๆ ทั้งยังรบกวนจิตใจเช่นนี้กันดี ผมก็ประสบกับตนเองหรือพบเห็นพฤติกรรมของเพื่อนมนุษย์เป็นประจำ บ่อยครั้งก็เจอเวลามีคนมาขอคำปรึกษาที่คลินิกของผม จุดสังเกตที่ชัดเจนคือคนส่วนใหญ่มีความปรารถนาเพียงอย่างเดียว คืออยากให้ตนเองรักษาระดับอารมณ์ได้ดีขึ้น ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ พวกเขาจะทำทุกอย่างเพื่อให้ความรู้สึกอัดอัดไม่สบายใจหายไปโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่แทบไม่มีใครสนใจจะหาสาเหตุของอารมณ์รุนแรงดังกล่าว และมักโกรธตนเองที่แสดงความรู้สึกอ่อนไหวมากกว่า นั่นหมายความว่าพวกเขาไม่ได้ให้ความสำคัญและตัดสินใจว่าอารมณ์เช่นนั้นไม่เหมาะสม แถมยังอธิบายที่มาของอารมณ์เหล่านั้นไม่ได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาความรู้ด้านจิตวิเคราะห์และทฤษฎีใหม่ๆ เกี่ยวกับการบำบัดพฤติกรรม ไม่ว่าจะจะเป็นจิตบำบัดโดยการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavioral Therapy) สกีมบำบัดหรือการบำบัดแบบบูรณาการ (Schematherapy) การบำบัดที่เน้นเรื่องอารมณ์ (Emotion-focused Therapy) และการบำบัดพฤติกรรม

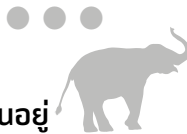
อย่างมีแบบแผน (Strategic-behavioral Therapy) เป็นต้น เราจะมองเห็นว่าสิ่งที่ดูเป็นเรื่องเล็กน้อยและอารมณ์หงุดหงิดรำคาญใจที่เกิดจากสิ่งนั้นมีความหมายลึก ๆ ซ่อนอยู่ แต่เมื่อมองเผิน ๆ เราจะไม่สังเกตเห็นเรื่องนี้

บางครั้ง “bung” ก็เปลี่ยนจากสัตว์ร้ายจอมก่อกวนเป็นเผ่าพันธุ์ที่มีประโยชน์อย่างน่าประหลาดใจ ผมคัดเลือกเรื่องราวที่จะทำให้ประเด็นนี้ชัดเจนขึ้นมานำเสนอ โดยปรับเปลี่ยนรายละเอียดส่วนหนึ่ง เพื่อไม่ให้เกิดคาตาได้ว่าเจ้าของเรื่องเป็นใคร แต่ก็ยังรักษาประสบการณ์จริงไว้ เพื่อค้นหาเหตุผลถูกต้องของการที่ผู้คนใส่อารมณ์กับเรื่องเล็กน้อย ผมเจอตัวอย่างหลากหลายของคนที่มีความต้องการพื้นฐานไม่ได้รับการตอบสนอง และพยายามป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องเช่นนี้อีก ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ผล ถ้าอยากสร้างสมดุลภายในใจใหม่ เราต้องตระหนักในความต้องการพื้นฐานของตนเองและพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม

แรงจูงใจที่ทำให้ผมปรับปรุงและเรียบเรียงหนังสือฉบับก่อนขึ้นใหม่เกิดจากผลตอบรับจำนวนมากจากคนไข้ เพื่อนฝูง คนรู้จัก ตลอดจนเพื่อนร่วมงานสายวิชาการและวิชาชีพที่เห็นว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นประโยชน์และช่วยให้คำแนะนำในการปรับปรุง ผมน้อมรับด้วยความขอบคุณ และตั้งใจเกลานเนื้อหาให้เข้าใจง่ายและเป็นนามธรรมน้อยลง โดยเฉพาะในบทที่ 5 ที่สรุปเนื้อหาและอธิบายแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ หวังว่าข้อชี้แนะจำนวนมากในหนังสือเล่มนี้จะกระตุ้นให้ผู้อ่านทุกท่านทำความเข้าใจตนเอง ตั้งคำถามต่อด้านแบบเก่า ๆ ทดลองวิธีคิดและการปฏิบัติตนแบบใหม่ ๆ ในกรณีนี้ที่จำเป็นอาจต้องได้รับความช่วยเหลือจากนักจิตบำบัดด้วย

แอรันส์พีรีด ฮานิช

บทที่ 1 เรื่องของยูงและช้าง : เกริ่นนำ	1
ความเครียดจากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ : เรื่องเล่าสั้นๆ 4 เรื่อง	2
การโดนกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรม : เรื่องของลิซ่า	2
ไม่มีอะไรเสียหาย : เรื่องของชเตฟาน	2
หงุดหงิดกับถุงเท้าเป็นประจำ : เรื่องของอันนาและเพเทอร์	3
อารมณ์เสียขณะที่ยวพักผ่อน : เรื่องของเซบาสเตียน	4
คนหนึ่งมองเป็นยูง อีกคนมองเป็นช้าง	5
สาเหตุที่เห็นชัดเจน และสาเหตุที่ซ่อนอยู่	7
ต้นแบบการรับมือกับปัญหาของปัจเจกบุคคล :	
ยูงกลายเป็นช้างได้อย่างไร	8
ความต้องการพื้นฐานที่ไม่ได้รับการตอบสนอง :	
ผลขนาดช้างที่ตามมา	11
ช้างในถุงเท้า : ตัวอย่างความขัดแย้งในชีวิตคู่	12
คุณจะได้อะไรจากหนังสือเล่มนี้	17

บทที่ 2 สิ่งที่คุณหา : ช้างที่ซ่อนอยู่	21
รากฐานสำหรับการพัฒนาเชิงบวก : การตอบสนอง	
ความต้องการพื้นฐาน	23
จากความมั่นคงปลอดภัยสู่การกำหนดชีวิตด้วยตนเอง :	
ลำดับขั้นของความต้องการ	25

คงจะดีถ้าเราได้ทุกอย่างที่ต้องการ	27
มาถึงขั้นบนสุด : การเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นอิสระและพึ่งพาตนเองได้	30
เมื่อความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง : การกำเนิดซ้ำ	32
สูตร M-E-A : ยุง ช้าง และอารมณ์รุนแรง	34
ประสบการณ์ชีวิตและร่องรอย : ช้างคลาสสิก 7 ประเภท	44
ช้างตัวที่ 1 : “ฉันกลัวจะสูญเสียความอบอุ่นมั่นคง” (ช้างของลิซ่า)	46
ช้างตัวที่ 2 : “ฉันไม่ได้รับการยอมรับนับถือ” (ช้างของชเตฟาน)	49
ช้างตัวที่ 3 : “ฉันตีกรอบให้ตนเองไม่ได้” (ช้างของเพเทอร์)	52
ช้างตัวที่ 4 : “ฉันโหยหาการมีคนเห็นคุณค่าและการยอมรับนับถือ”	56
ช้างตัวที่ 5 : “ฉันไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม” (ช้างของเซบาสเตียน)	61
ช้างตัวที่ 6 : “ฉันต้องอยู่ข้างหลังเสมอ” (ช้างของซีบิลล์ เพลล์ และอินเนตเต)	67
ช้างตัวที่ 7 : “ฉันพึ่งใครไม่ได้เลย” (ช้างของมาร์คัส)	74

บทที่ 3 การค้นหาร่องรอย : คุณรู้จักความต้องการพื้นฐาน ของตนเองหรือไม่	79
คุณภาพชีวิตมีความหมายอย่างไรสำหรับคุณ จริงๆ แล้วคุณต้องการอะไรในชีวิต	82
ความจริงแล้วคุณต้องการอะไรในชีวิต	84
ความผูกพันมั่นคงกับคนรอบข้าง	88
การเห็นคุณค่าและการยอมรับนับถือจากคนอื่น	93
การปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมและความยุติธรรม	97
การกระตุ้นทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์	100
ความมั่นคงปลอดภัย	104
ความอยากรู้อยากเห็น	108
ความเป็นตัวของตัวเอง	111

ข้อสรุปความต้องการของคุณ : คุณพอใจหรือไม่	
มีความขัดแย้งหรือไม่	116
คุณจัดสรรเวลาและพลังงานของตนเองอย่างไร :	
ความปรารถนาและความจริง	120

บทที่ 4 คับหาข้างของคุณ	129
ข้างของคุณ : คุณจะเข้าถึงข้างของตนเองได้อย่างไร	131
ทางเข้าถึงที่ 1 : ยุง	131
ทางเข้าถึงที่ 2 : อารมณ์รุนแรง	135
ทางเข้าถึงที่ 3 และ 4 : จุดอ่อนและกลไกป้องกันตนเอง	138
ทางเข้าถึงที่ 5 : ภาพตนเองและภาพคนอื่น	146
ทางเข้าถึงที่ 6 : การมองย้อนไปในเรื่องราวชีวิตที่ผ่านมา	154

บทที่ 5 เส้นทางสู่การค้นพบสมดุลภายในใจอีกครั้ง	159
ไม่กลัวปากแหลมๆ ของยุงอีกแล้ว : วางใจให้สบายขึ้น	
เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับยุงทั้งหลาย	162
ความใส่ใจต่อความต้องการพื้นฐาน : การแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม	
แทนที่กลไกป้องกันตนเองแบบเดิม	167
การตรวจสอบความเชื่อฝังลึก	168
ทางแก้ปัญหาแบบทางเลือก	171
ภาพด้านบวกของตนเองและภาพคนอื่นที่เป็นจริง	174
ตระหนักและใช้ประโยชน์จากจุดแข็งตนเอง	176
กำจัด “จุดอ่อน” ที่เคยประสบ	177

ก้าวไปในอนาคต : การมองย้อนกลับไปด้วยความรู้สึกดี	182
ความทรงจำด้านบวกตอนเป็นเด็กและวัยรุ่น	183
ความทรงจำด้านลบตอนเป็นเด็กและวัยรุ่น	185
เลิกตั้งคำถามถึงความรับผิดชอบ	189
สร้างสมดุลในใจให้มั่นคง : วางบุคลิกภาพของคุณให้ชัดเจน	191
ข้อสรุปความต้องการ : ความเป็นไปได้ที่จะมีสมดุลในชีวิต	191
ข้าง 7 ตัวที่มีประโยชน์	199
ข้างของคุณที่เป็นประโยชน์	212
การจัดสรรพลังงานของคุณให้ดีขึ้น : ลงมือทำสิ่งที่ จะเติมเต็มชีวิตได้จริงๆ	227
ประวัติผู้เขียน	237

ไม่มีใครใส่อารมณ์กับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างไร้สาเหตุหรอก

ความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ คำทักทายที่ไม่ได้รับการตอบรับ เสียงโทรศัพท์ที่ดังขึ้นขณะบรรยาย ในชีวิตประจำวันของเรามีโอกาสใส่อารมณ์กับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นนี้มากมาย แต่นั่นเป็นเรื่องเล็กน้อยจริงหรือไม่? ไม่มีใครใส่อารมณ์อย่างไร้เหตุผลหรอก การค้นหาสาเหตุแท้จริงของความโมโหจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะช่วยให้ค้นพบว่าเมื่อความต้องการพื้นฐานภายในใจ เช่น ความต้องการให้มีคนเห็นคุณค่า ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง และความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ถูกบั่นทอนหรือไม่ได้รับการตอบสนอง รากฐานของความสุขภาพสบายใจก็จะโดนสั่นคลอนรุนแรง ส่งผลให้วิธีแก้ปัญหายืดจากต้นแบบเดิม ๆ ใช้ไม่ได้ผล แอร์นสท์ฟรีด ฮานิช นักจิตบำบัด แสดงให้เห็นว่าเราจะยับยั้งกระบวนการเช่นนี้ และเรียกคืนสมดุลในใจได้อย่างไร โดยยกตัวอย่างจากหลาย ๆ เหตุการณ์

การทดสอบด้วยตนเองจะช่วยให้เราประเมินและตระหนักถึงความต้องการพื้นฐานที่โดนละเลย แบบฝึกหัดอีกจำนวนมากยังช่วยให้เราวิเคราะห์อารมณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ และเข้าใจว่าอารมณ์เหล่านั้นมีความหมายอย่างไร เพื่อจะหลุดพ้นจากทางตัน

หลายวันมาแล้ว
เธอทำหน้าที่บั้งตีงใส่ฉัน
คงอยากให้ตามละสี
ว่ายุ้งตัวไหนกัดเธอ

- โยฮันน์ โวล์ฟกัง ฟอน เกอเธ่

เรื่องของยุงและช้าง : เกริ่นนำ

ไม่มีใคร ที่จะใส่อารมณ์กับเรื่องเล็กน้อยอย่างไร้สาเหตุหรือทรมาน แม้บางครั้งจะดูเหมือนเป็นเช่นนั้นก็ตาม เพราะปฏิกิริยารุนแรงไม่ใช่อยู่ๆ ก็เกิดขึ้นมา เพียงแต่ว่าสิ่งที่ทำให้เราอารมณ์เสีย โกรธเป็นฟืนเป็นไฟ หรือหนึ่งเจียบแบบยอมจำนนล้วนพบเห็นได้ยาก โดยปกติเราจะเห็นแต่ตัวยุง ส่วนปากแหลมๆ ของมันมักกระทบส่วนที่ลึกลงไปในจิตใจ จะเห็นว่าจุดที่เปราะบางมักเกิดขึ้นจากความเจ็บปวดภายในทั้งที่เป็นเรื่องใหญ่และเรื่องเล็กในอดีต

ผมจะเล่าเรื่องสั้นๆ 4 เรื่องของคนที่คุณเหมือนว่าจู่ๆ ก็โดนโจมตี ด้วยสภาวะทางอารมณ์ชวนอึดอัดซึ่งเข้าใจยากและหลุดพ้นไม่ค่อยได้ สภาวะเช่นนี้นำไปสู่ความคับข้องใจหลายครั้ง ทำให้คุณรู้สึกแย่ ไม่มีใครเข้าใจ ไม่ตระหนักถึงเหตุและผล และควบคุมอารมณ์ที่แกว่งไปมาของตนเองไม่ได้

ความเครียดจากเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ : เรื่องเล่าสั้น ๆ 4 เรื่อง

■ การโดนกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรม : เรื่องของลิซ่า

ลิซ่า จี. อาศัยอยู่กับสามีในบ้านเช่าหลังหนึ่ง เธอมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน ยินดีสังสรรค์และพูดคุยกับอีกฝ่ายแม้จะรำคาญบทรสนทนานั้นบ้าง

ตอนนั้นเป็นเวลา 4 หุ่ ม สามียังไม่กลับบ้าน ลิซ่ากำลังจะเข้านอนอยู่ ๆ เสียงกริ่งประตูก็ดังสนั่นติดต่อกัน ลิซ่าทั้งตกใจและสับสน เธอเปิดประตู เห็นเพื่อนบ้านยืนหน้าเคียดตะโกนใส่เธออย่างโมโหรุนแรงว่า “คุณคิดอะไรอยู่ถึงมาเจาะอะไรเอาป่านี่”

ลิซ่าตอบได้แค่ว่า “ไม่เข้าใจหรอกนะ แต่ฉันไม่มีเครื่องเจาะสักอัน”

“ถ้างั้นคงเป็นบ้านชั้นล่างสินะ ทุเรศจริงๆ เวลานี้เนี่ยนะ” ว่าแล้วเพื่อนบ้านก็หมุนตัวกลับ เสียงกระแทกเท้าลงบันไดกบคำบ่นอื่นๆ ลิซ่าได้แต่พูดว่า “ขอโทษค่ะ” แล้วปิดประตู ตัวเธอสั่นเล็กน้อย ความคิดแรกคือ “เธอคงเชื่อนะว่าฉันไม่ได้เป็นคนทำ” เธอพยายามเข้านอน แต่ความตื่นเต้นตกใจยังไม่หายไป เมื่อสามีกลับมา เธอก็เล่าให้เขาฟัง สามีโมโหเพื่อนบ้านที่กล่าวหาภรรยาผิดๆ เขาบอกว่าพุงนี้จะไปคุยให้รู้เรื่อง แต่ลิซ่าปฏิเสธเสียงแข็ง จนสามีเริ่มหงุดหงิด “นอนก่อนเถอะ ดีหน่อยที่ไม่เกิดเรื่องรุนแรง”

■ ไม่มีอะไรเสียหาย : เรื่องของชเตฟาน

ชเตฟาน เค. กลับมาที่รถหลังจากเดินออกกำลังกายเสร็จ และมองเห็นแต่ไกลว่ารถคันข้างๆ กำลังถอยออกและเอากันชนมาสะกิดโดนรถคันใหม่ของเขาแล้วทำท่าจะแล่นออกไปเลย ชเตฟานพุ่งไปอย่างรวดเร็ว ดาล โบกไม้โบกมือตะโกนเสียงดังว่า “คุณจะชนแล้วหนีหรือ”

คนขับรถคันนั้นสังเกตเห็นเขาทางกระจกมองหลัง เปิดประตูรถและถามว่า เกิดอะไรขึ้น รถเขาแค่เฉียดๆ เท่านั้น ทั้งสองคนสำรวจกันชนทั้งสองคันอย่างถี่ถ้วนและไม่เห็นร่องรอยใด ๆ แต่ชเตฟานยังไม่หายโมโห เขายืนยันทั้งที่ยังหายใจหอบว่า “บอกชื่อบริษัทประกันคุณมาเดี๋ยวนี้เลย ไม่อย่างนั้นผมจะแจ้งตำรวจ” คนขับรถผู้ถูกกล่าวหายังคงใจเย็น “ได้เลยครับ แต่คุณก็เห็นแล้วว่าไม่มีอะไรเสียหาย” ชเตฟานตอบว่า “ต้องไปตรวจรถที่อู่ อาจมีอะไรเสียหายข้างในก็ได้ (เขาพูดเช่นนั้นจริง ๆ) อีกฝ่ายได้แต่ส่ายหน้าแล้วขับรถออกไป ชเตฟานวิ่งตามหลัง โบกมือไปมาให้เห็นชัดเจน พร้อมตะโกนเรียกอย่างโกรธสุดขีด “หยุดรถเดี๋ยวนี้นะ” แต่ก็มีเพียงคนที่เดินผ่านไปมาไม่กี่คนที่ทำตามคำสั่งของเขา

สี่ปดาห์หนึ่งผ่านไป อู่ซ่อมรถยืนยันมาหลายวันแล้วว่าไม่มีอะไรเสียหาย แต่ชเตฟานยังเล่าเรื่องนี้ให้เพื่อนฟังอย่างโมโห

■ หุดหวิดกับถูกทำเป็นประจํา : เรื่องของอันนาและเพเทอร์

นี่เป็นตัวอย่างของปัญหาสุดคลาสสิกที่เกิดขึ้นได้เสมอ อันนาและเพเทอร์ เอส. แต่งงานเข้าปีที่ 3 ทั้งสองคนพักอยู่ในอพาร์ทเมนต์ขนาดใหญ่ในเมือง อันนาทำงานพาร์ตไทม์สบาย ๆ อยู่ที่บ้านและดูแลงานบ้านไปด้วย ส่วนเพเทอร์ทำงานระดับบริหาร เขามักกลับบ้านที่ทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อย กว่าที่จะถึงบ้านก็ปาเข้าไป 2 ทุ่ม อันนาก็จะทักถามว่า “วันนี้เป็นยังไงบ้าง” เขาแค่ถอนหายใจเบา ๆ แทนคำตอบ ถอดเสื้อคลุม เสื้อสูท และเนกไทเก็บเข้าที่แล้วทรุดตัวลงนั่งบนเก้าอี้นุ่ม อันนาเข้าใจท่าทางนี้ดีว่าหมายถึง “แบดเดอริ์ผมหมดแล้ว ขอความสงบหน่อย” ในสถานการณ์เช่นนี้ การจะรอให้เขาถามทุกข์สุขของเธอก็มีแต่จะทำให้ผิดหวัง เธอจึงยับยั้งตนเองไว้แล้วบอกอีกฝ่ายว่า “ในครัวมีของกินนะ” แต่ก็ตำหนิอีกฝ่ายแถมรำคาญว่า “ถ้าคุณจะเก็บถุงเท้าและหนังสือพิมพ์ในห้องนอนให้เรียบร้อยสักหน่อยคงดี” เพเทอร์ตอบได้อย่าง

คุณเฉียว “คุณเริ่มอีกแล้วหรือ ไม่มีเรื่องสำคัญกว่านี้จะพูดแล้วใช่ไหม”
อันนาขึ้นเสียงทันที “พอกลับบ้านคุณก็หลบอยู่หลังหนังสือพิมพ์ทันที
ฉันน่าจะสนใจน้อยกว่าหน้าชาวเศรษฐกิจหรือชาวอื่น ๆ ขนาดนั้นเลยหรือ”
เพเทอร์ยังเลื้อยตัวนั่งชิดเก้าอี้นุ่ม ทำท่าหลบเสียง เขาเอามือลูบหน้าผาก
ราวกับจะลบรอย่นของความโมโห เขาพยายามประนีประนอมเพื่อ
หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และเมื่อนึกถึงคำสัญญาว่าจะไม่วางข้าวของทิ้ง
เกลื่อนกลาดก็กล่าวว่า “ขอโทษนะ เมื่อเช้านี้ผมรีบมากจริงๆ”

■ อารมณ์เสียขณะเที่ยวพักผ่อน : เรื่องของเซบาสเตียน

เซบาสเตียน ดี. เดินทางไปพักผ่อนในช่วงฤดูหนาวกับภรรยาชื่อ
โซเฟีย พวกเขาเช่ากระท่อมบนภูเขาใกล้กับสถานีรถไฟหนึ่งที่เป็นเพื่อนกัน
เซบาสเตียนเหนื่อยล้าจากภาระงานอันหนักหน่วงในช่วงหลายเดือน
ที่ผ่านมา เขาทำงานเป็นหัวหน้าโครงการติดตั้งซอฟต์แวร์ ภายในบริษัท
เกิดความขัดแย้งแค้นแค้นชิงอำนาจกันบ่อยครั้ง ในด้านหนึ่งเขาก็ยินดี
ที่จะได้ปลีกตัวจากงานทำทนายความสามารถตลอดเวลาสักพัก แต่อีก
ด้านหนึ่งก็กังวลว่าระหว่างตนเองไม่อยู่ เพื่อนร่วมงานจะขยายอิทธิพล
มาในพื้นที่ของเขา หรืออาจมีการตัดสินใจสำคัญที่เขาไม่มีส่วนร่วม

กระนั้นทัศนียภาพของเทือกเขาที่มีหิมะปกคลุม เสียงเพลง “Four
Seasons” ของไววัลดีจากวิทยุ การคิดถึงความสุขที่จะได้เล่นสกี นอนหลับ
พักผ่อน และช่วงเวลาเย็นอันน่าเพลิดเพลินพร้อมกับอาหารดี ๆ เป็นเวลา
2 สัปดาห์ ช่วยดึงเขากลับมาสู่ปัจจุบัน

เมื่อนึกถึงเรื่องอาหาร เขาก็เริ่มสงสัยว่าพวกตนซื้อเสบียงมาเพียงพอ
หรือไม่ เพราะที่กระท่อมไม่มีบริการใดๆ แล้วก็นึกได้ว่าภรรยาขอให้เขา
ดูแลเรื่องนี้หลายวันแล้ว แต่เขากลับลืมนิท เนื่องจากเกิดความเครียด
จากการเร่งทำงานก่อนจะหยุดพักผ่อน (เป็นไปได้อย่างไรจริง ๆ แล้วเขาคิดว่า
นี่ควรเป็นหน้าที่ของเธอ) เมื่อรู้ข้อผิดพลาดของตนเองและโทร.ไปหา

เพื่อน ฝ่ายนั้นตอบหัวนๆ ว่า “พวกคุณก็ซื้อของที่จำเป็นของตนเองมาแล้วกัน เราจัดการของเราแล้ว” อารมณ์ของเซบาสเตียนเริ่มขุ่นมัว เขารู้สึกผิดหวังอย่างอธิบายไม่ถูกและไม่ค่อยมั่นใจ ตลอดการเดินทางที่เหลือ เขาแทบไม่พูดอะไรเลย เมื่อไปถึงกระท่อมก็แยกตัวเข้าห้องพักทันที เนื่องจากเหนื่อยล้าและไม่มีอารมณ์จะร่วมวงสังสรรค์กับคนอื่น ๆ เมื่อบรรยากาศอย่างเป็นห่วงว่าเกิดอะไรขึ้น กลับยิ่งทำให้เขามีปฏิกิริยาต่อต้าน

ไม่นานโทรศัพท์มือถือของเขาก็ดังขึ้น เพื่อนร่วมงานกล่าวขอโทษที่รบกวน แต่ก็ย้ำว่ามีเรื่องด่วนที่ต้องขอคำแนะนำจากเขา เซบาสเตียนเป็นผู้เชี่ยวชาญจริงๆ เขาเห็นทางแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เพื่อนร่วมงานโล่งใจทันที กล่าวขอบคุณ รำลาโดยไม่ลืมนัดที่จะขอโทษอีกครั้ง เมื่อวางสาย เซบาสเตียนก็เปลี่ยนไปเป็นคนละคน ความเหนื่อยล้าและอารมณ์หงุดหงิดหายวับ เขากลับมาร่วมกิจกรรมยามค่ำคืนกับเพื่อนๆ ด้วยอารมณ์ดียิ่ง

คนหนึ่งมองเป็นยุง อีกคนมองเป็นช้าง

คุณอาจจะเคยโดนอารมณ์ด้านลบจู่โจมกะทันหันโดยไม่มีการเตือนล่วงหน้าและไม่มีสาเหตุชัดเจน รวากับอารมณ์นั้น “ตกลงมาจากฟ้า” ทำให้โกรธเคืองหรือเศร้าหมอง จนเก็บกดไม่กี่โมเมนต์เดียว ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง เมื่อมีใครถามไถ่ก็อธิบายไม่ถูก แถมยังหงุดหงิดรำคาญพวกเขาด้วย

เมื่อคนถามไถ่เห็นท่าที่เช่นนี้ของคุณ ก็จะมีปฏิกิริยาแตกต่างกัน อาจเป็นลักษณะประหลาดใจ ไม่เข้าใจ หรือตำหนิตีเดียวน

“อยู่ๆ ก็เป็นอะไรเนี่ย”

“อย่าอ่อนไหวง่ายนักสิ”

“อย่าคิดว่าอีกฝ่ายว่าเราสิ”

“ปล่อยวางเถอะ”

คำตอบของเราอาจมีหลากหลาย

ปฏิเสฐ : “ไม่มีอะไรหรอก”

ไม่ให้ความสำคัญ : “ผมแค่อารมณ์ไม่ค่อยดีนะ”

โทษตนเอง : “ฉันรู้สึกว่าคุณเองใจเกินไป”

โทษคนอื่น : “รู้ว่าฉันทนไม่ได้ที่คุณวางถุงเท้าสกปรกเรียกรวด / ที่คุณพูดจาด้วยน้ำเสียงแบบนี้ / ที่เราไปสายอีกแล้ว เพราะคุณ / ที่ฉันต้องจัดการทุกอย่าง”

ปฏิกริยาเหล่านี้ไม่ช่วยบรรเทาความเครียดใดๆ แถมยังทำให้สถานการณ์เลวร้ายกว่าเดิม ไม่ก็ทำให้เกิดอารมณ์หงุดหงิดอีกนาน

ไม่ค่อยมีใครคาดหวังกับตนเองว่าจะต้องควบคุมอารมณ์ให้สงบสบาย เข้มแข็ง มองโลกในแง่ดี กล้าหาญ มั่นใจ และพร้อมรับความท้าทายทุกรูปแบบ เพราะนั่นเป็นข้อเรียกร้องที่มากเกินไป จริงๆ แล้วความรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจอย่างความโกรธ ความกลัว ความวิตกกังวล ความละอายใจ การถูกดูหมิ่นดูแคลน หรือความผิดหวัง อาจเป็นเพียงปฏิกริยาปกติในตอนแรกต่อเหตุการณ์ที่มากกระทบ และเป็นเรื่องปกติเช่นกันที่เราจะไม่ชอบความรู้สึกเช่นนั้น อยากหลีกเลี่ยงเท่าที่ทำได้ หรืออยากให้ผ่านพ้นโดยเร็ว

บ่อยครั้งเราพยายามซ่อนความรู้สึกเช่นนั้นจากคนอื่น เราเรียนรู้ที่จะแยกแยะว่าในสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึกไหนเป็นที่น่าปรารถนา หรือไม่น่าปรารถนา ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ แต่หากกดความรู้สึกต่างๆ ที่คิดว่าไม่ควรจะมีไว้ การจะเข้าถึงความต้องการพื้นฐานต่างๆ ก็จะถูกสั่งลั่นคลอนไปด้วย เราจะพิจารณาความเชื่อมโยงนี้โดยละเอียดต่อไป

เมื่อปล่อยให้ยุ่งกลายเป็นซ้ำๆ เราจะรู้สึกถึงการกระทบทางอารมณ์อย่างรุนแรง และอธิบายสาเหตุที่แท้จริงไม่ได้ โดยมักมองว่าความรู้สึกที่อธิบายไม่ได้เหล่านั้นไม่เหมาะสม น่าขายหน้า น่ารำคาญ หรือดูแปลกๆ บางครั้งถึงกับมองว่าเป็นเรื่องบ้าๆ หรือถึงขั้นเป็นโรคประสาท

แต่ถ้าพยายามทำความเข้าใจ จะเห็นว่านี่เป็นเพียง “เรื่องเล็กน้อย”

■ สาเหตุที่เห็นชัดเจน และสาเหตุที่ซ่อนอยู่

เมื่อพิจารณาจากภายนอก เราอาจเรียกเหตุการณ์บางเรื่องที่ดูธรรมดาว่ายุ่ง แต่ถ้าจัดการเรื่องดังกล่าวได้ง่ายๆ โดยไม่ใช้อารมณ์ เพเทอริกก็น่าจะเก็บถุงทำให้เป็นระเบียบได้ จึงน่าสงสัยว่าปัญหาอาจไม่ได้อยู่ที่ถุงเท้า อย่างไรก็ตาม การจะหาสาเหตุที่แท้จริงนั้นเป็นเรื่องยาก

ในอีกด้านหนึ่ง หากสาเหตุของปฏิกริยารุนแรงเป็นเรื่องที่เห็นชัดเจน เราก็อธิบายเหตุการณ์นั้นโดยไม่ยุ่งยาก เช่นในกรณีของ

- การดูหมิ่นชัดเจน
- การโดนปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นเสมอๆ
- การสูญเสียที่ส่งผลกระทบต่อรุนแรง
- เหตุการณ์คุกคามโดยตรง
- ภาระงานหนักเกินกำลัง
- เรื่องชวนหงุดหงิดกวนโมโหที่ประเดประดังเข้ามา
- งานกองโตที่ไม่เสร็จ
- ความวิตกกังวลเฉียบพลัน
- ความเจ็บปวดทางร่างกาย

ภาวะดังกล่าวทำให้เราเป็นคนหงุดหงิดโมโหง่าย ยิ่งถ้ามีเรื่องอึดอัด ไม่สบายใจเพิ่มเข้ามา แม้จะเล็กน้อย ก็ได้แต่ถอนหายใจ “ยังมีอีกหรือฉันยังแยะไม่พอหรือไง” ทั้งรู้สึกว่ายังมีอีกหลายเรื่องที่ฉีกทิ้งเส้นประสาท และรู้ด้วยว่านี่คือน้ำหยดสุดท้ายที่จะทำให้ น้ำในถังล้นออกมา ปัญหาจะทับถมท่วมศีรษะจนเครียดหนัก โดยสาเหตุของอารมณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นอาจจะ

- สังเกตเห็นง่ายหรือยาก
- เกิดในปัจจุบัน (หรือในอดีตที่เพิ่งผ่านไป)

- ซ่อนลึกลงไปในช่วงเวลาต่างๆ

บ่อยครั้งทั้งเรื่องเก่าและเรื่องใหม่ เรื่องที่เห็นชัดเจนและเรื่องที่ซ่อนเร้นจะปะปนกัน อย่างไรก็ตาม เราต้องเข้าใจเงื่อนไขของการเกิดปัญหาที่แตกต่างกันเหล่านี้ให้ชัดเจน มิฉะนั้นก็เสี่ยงที่จะต่อสู้กับต้นตอของอารมณ์รุนแรงผิดที่ผิดทาง

เราอาจเห็นความแตกต่างระหว่างอารมณ์รุนแรงที่เข้าใจได้และอารมณ์รุนแรงที่อธิบายยากชัดเจนขึ้น ถ้านี่เป็นภาพ ลองจินตนาการว่าคุณกำลังเดินป่า แล้วเจอลำธารที่น้ำไหลแรง คุณจะต้องข้ามลำธารนั้นโดยเดินบนต้นไม้ที่วางนอนขวางอยู่ ทุกคนย่อมเข้าใจความกลัวนี้และมองว่าเป็นการทดสอบความกล้าหาญ แต่ถ้าต้นไม้ที่วางนอนบนพื้นดินก็จะเป็นแค่การทดสอบความสามารถในการทรงตัวซึ่งคนส่วนใหญ่ก็ทำได้ ในกรณีนี้ความกลัวของคุณจะกลายเป็นอารมณ์ที่คนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจสำหรับพวกเขาแล้ว การทำทนายนี้ก็คือยุ่ง

ความรู้สึกที่ทับถมลงมามีผลเทียบเท่ากับความเจ็บปวดทางกาย ซึ่งส่งสัญญาณว่ามีบางอย่างผิดปกติ เราจะถามตนเองว่าความเจ็บปวดนี้หมายความว่าอย่างไร และอาจปรึกษาแพทย์

แต่ในกรณีที่เกิดอารมณ์รุนแรงแล้วยังไม่เข้าใจเหตุผลที่แท้จริง เราอาจไม่ต้องพบแพทย์ และใช้ว่าจะต้องไปหานักจิตบำบัดทันที แต่เริ่มค้นหาได้ด้วยตนเอง

■ ต้นแบบการรับมือกับปัญหาของปัจเจกบุคคล : ยุคกลายเป็นช่างได้อย่างไร

ทำไมเราถึงอธิบายความอึดอัดใจในเหตุการณ์ที่ดูจะเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ได้ คำตอบนั้นง่ายมาก นั่นเพราะเราไม่ตระหนักถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยอาจต้องย้อนไปยังที่โหนกกระทิงในอดีต ซึ่งถูกปิดบังไว้ได้ประสบการณ์มากมายหลายชั้น และส่วนใหญ่เราไม่อาจเรียก

ความทรงจำเหล่านั้นได้ตั้งใจ

โดยปกติแล้วเราจะสังเกตได้เพียงบางส่วนว่าทำไมตนเองถึงประสบเหตุการณ์บางเรื่องในบางลักษณะ และเพราะเหตุใดจึงปฏิบัติตัวเช่นนั้น ความคิดเราคงทำงานหนักจนสิ้นหวังที่เดียวถ้าจะต้องทำความเข้าใจประสบการณ์ทุกเรื่องที่สำคัญและบริบทต่างๆ ให้กระจ่างแจ้งตลอดเวลา เพื่อไม่ให้มีอะไรติดค้างในใจ นั่นเป็นสิ่งที่เรามองเราดำเนินการโดยอัตโนมัติ ผลลัพธ์จากกระบวนการจัดการกับประสบการณ์ต่างๆ นี้เป็นโครงสร้างซับซ้อน โดยประกอบด้วยความคาดหวัง สมมติฐาน และกฎเกณฑ์ ให้ปฏิบัติตาม ซึ่งส่วนใหญ่เราก็เรียกชื่อไม่ถูก คล้ายกับการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยไม่มีความรู้เรื่องกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์

สมมติฐานและกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดว่าเรารู้สิ่งใด สัมผัสอะไร ปราบปรามและคาดหวังอะไร และควรต้องทำอะไรในสถานการณ์ตรงหน้า เราจะสร้างต้นแบบของการปฏิบัติตัวและการจัดการกับสิ่งต่างๆ อย่างเป็นปัจเจก และใช้ต้นแบบดังกล่าวโดยอัตโนมัติเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์เฉพาะ ต้นแบบหรือแบบแผนความคิดเหล่านี้จะช่วยให้เราไว้วางใจโลกและตนเอง ทั้งยังเป็นรากฐานของแนวทางการดำเนินชีวิต โดยก่อร่างจากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาและตัวอย่างต่างๆ (ในช่วงปีแรกๆ ของชีวิต ส่วนใหญ่เราจะเรียนรู้จากการเลียนแบบคนใกล้ชิด) และสะท้อนภาพว่าใครปฏิบัติต่อเราอย่างไร และเราเรียนรู้ที่จะโต้ตอบอย่างไร เราจะทำความเข้าใจประสบการณ์ทั้งทางลบและทางบวกแล้วบันทึกไว้เป็นข้อมูล

ต้นแบบที่เกิดจากกระบวนการนี้จะอยู่จนกว่าจะมีข้อเท็จจริงสักเรื่องเปลี่ยนแปลง และทำให้เราต้องปรับตัว การเปลี่ยนแปลงนี้อาจทำให้เราว่าคาญหรือกลัว หลายครั้งจึงยึดติดกับต้นแบบเดิมแม้จะยุ่งยากก็ตาม ส่วนสิ่งที่จัดลงในกรอบต้นแบบไม่ได้จะถูกมองข้ามหรือตีความใหม่ แต่ถ้าต้นแบบเดิมล้าสมัยและไม่เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบันอีกต่อไป การมองโอกาสในปัจจุบันจะมีตัวไปด้วย จึงมีทั้งต้นแบบหรือแบบแผน

ความคิดที่ใช้การได้ (เหมาะสม) และใช้การไม่ได้ (ไม่เหมาะสม)

ตัวอย่างเช่น ถ้าใครเชื่อมั่นว่าตนเองจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน เขาก็จะแสวงหาว่ามีสิ่งใดที่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวและต้องปฏิบัติเช่นไร โดยยึดกฎว่า “ฉันต้องทุ่มเทขยัน วางแผนเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และแสวงหาเครื่องแสดงฐานะทางสังคม...” ถ้าเกิดความผิดพลาดแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะไม่มั่นใจและสงสัยในความสามารถของตนเอง รวมถึงสร้างกลไกป้องกันตนเองที่เหมาะสมต่าง ๆ

ข้างต่าง ๆ ที่เราต้องการจะค้นหาในหนังสือเล่มนี้ก็เกิดจากต้นแบบความคิดที่ไม่เหมาะสม ข้างที่ซ่อนตัวอยู่ในยุ้งมีจุดกำเนิดมาจากประสบการณ์ด้านลบที่เราพยายามจัดการกับความต้องการพื้นฐานในแต่ละช่วงชีวิต หากความต้องการถูกระทบในทางลบก็จะทิ้งร่องรอยไว้ในรูปแบบของจุดอ่อนและกลไกป้องกันตนเอง หากร่องรอยนี้ถูกระตุ้นเราก็ต้องต่อสู้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและตอบสนองความต้องการพื้นฐานหลาย ๆ อย่าง ซึ่งบ่อยครั้งก็ยังเรียกไม่ถูกด้วยซ้ำว่ามันคืออะไร

แทนที่จะถามตนเองว่าจริง ๆ แล้วเราต้องทำอย่างไรในสถานการณ์ชวนอึดอัดไม่สบายใจหรือน่าเจ็บปวด เรากลับพยายามจะป้องกันตนเองจากความรู้สึกกดดันให้ได้เร็วที่สุด เนื่องจากคนเรามักไม่ได้ประเมินเหตุการณ์เล็ก ๆ ระดับยุ้งว่านั่นเป็นสัญญาณแสดงถึงความต้องการพื้นฐานที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

■ ความต้องการพื้นฐานที่ไม่ได้รับการตอบสนอง : ผลขนาดข้างที่ตามมา

แม้พ่อแม่จะมั่นใจว่าทำทุกอย่าง “ที่ดีที่สุดสำหรับเรา” ก็ไม่ได้หมายความว่า การอบรมสั่งสอนของท่านจะช่วยให้เราตระหนักถึงความปรารถนาและความต้องการพื้นฐานของตัวเองและทำให้เป็นจริงได้ ไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่จะเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคลของเด็กคนหนึ่ง บางกรณีเรารู้สึกขอบคุณพ่อแม่ แต่พวกท่านก็อาจทำร้ายเราในหลายๆ เรื่อง เช่น คนรุ่นที่เติบโตหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จะได้รับการอบรมสั่งสอนให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ต้องทำตามหน้าที่และแนวปฏิบัติของสังคม เช่น รับประทาน “สิ่งที่วางบนโต๊ะ” ให้หมด รู้จักขอบคุณและแสดงท่าทางดีใจเมื่อได้รับของขวัญ แม้ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรกับของขวัญนั้นก็ตาม หรือแม้แต่ต้อนรับผู้มาเยือนที่รบกวนเวลาของเราอย่างเต็มใจ รวมถึงการไม่ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์วิจารณ์

คนที่ปฏิบัติตัวเช่นนี้ได้คือคนที่เรียนรู้ตั้งแต่เด็กว่า “เราต้องทำตามความคาดหวังของผู้คนมากกว่าจะใส่ใจกับความรู้สึกและความต้องการของตนเอง”

เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงไม่แปลกที่เราจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับความต้องการพื้นฐานและความรู้สึกของตนเอง และไม่รู้ว่าจริงๆ แล้วตนเองตั้งใจจะทำอะไร สุดท้ายก็จะเกิดสภาวะ “ไม่มีความสุขและไม่ปรารถนาสิ่งใด” เราปิดสวิตช์เสอาอากาศที่รับสิ่งดี ๆ ใ้ตนเองและรับได้แต่สัญญาณความคาดหวังของผู้อื่น โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับอาชีพการงาน เราต้องยอมรับความกดดันในการทำงาน การรักษาบทบาทและกฎระเบียบอย่างเลี้ยงไม่ได้ เมื่อถึงเวลาเย็นก็ปรารถนาเพียง “ความสงบของตัวเอง” ซึ่งเป็นเพียงส่วนที่เหลือเล็กๆ ที่น่าเวทนาในบรรดาความปรารถนาที่เราจะมีได้มากมาย ถ้าเรายอมให้เกิดขึ้นจริง

เมื่อต้องทำงานตามที่คุณอื่นกำหนด เราก็อาจควบคุมตนเองไม่ได้ เมื่อมีสิ่งกระตุ้นแม้เพียงเล็กน้อย หรือเก็บตัวเนื่องจากรู้สึกว่าคุณดูหมิ่น

ถ้าเข้าใจชัดเจนว่าตนเองต้องกล้ากลืนฝืนทนกับสิ่งใดบ้าง เราก็จะรู้ว่ามีความต้องการใดบ้างที่ไม่ได้รับการตอบสนองอย่างต่อเนื่อง และจะเกิดจุดอ่อนใดบ้าง เมื่อมีคนตำหนิว่าเราทำยุ่งให้เป็นข้าง เราก็จะอธิบายปฏิกิริยาของตนเองได้ ส่งผลให้ผ่อนคลายขึ้น แต่หากมองทะลุถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตนเองไม่ได้ ทั้งตัวเราและผู้คนรอบตัวก็แทบไม่มีโอกาสเข้าใจความหมายที่ซ่อนอยู่ลึก ๆ ของอารมณ์หงุดหงิดไม่สบายใจนั้น

ไม่ว่าตั้งใจหรือไม่ จุดอ่อนหลายลักษณะจะปรากฏซ้ำแล้วซ้ำอีก และกระตุ้นต้นแบบเดิม ๆ ที่ยังเป็นปัญหาจนถึงทุกวันนี้ เหมือนเวลาเล่นเกมตบกันได แล้วทอดลูกเต๋าก็ไปตกในช่อง “กลับไปที...” ทั้งนี้ไม่ว่าจะถูกกดดันให้กลับไปช่วงเวลาใดในชีวิต เราก็หนีถึงความทรงจำในช่วงนั้นไม่ค่อยออก

เราต้องใส่ใจความรู้สึกตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะเมื่อรับรู้ถึงความอึดอัดไม่สบายใจ เพราะนั่นเป็นสัญญาณว่าเราละเลยความต้องการที่สำคัญ เหมือนกับเวลาต้องการอากาศหายใจขณะปีนเขาในบริเวณที่มีอากาศเบาบาง เราต้องใช้ความพยายามมากขึ้น การมีอากาศไม่เพียงพอยังบังคับให้เราต้องหยุดพัก เราจึงควรหยุดพักสักนิดเมื่ออารมณ์แปรปรวนและค่อย ๆ พิจารณาว่าตอนนี้ตนเองอยู่ในสภาวะขาดสิ่งใด

จากสถานการณ์ที่ยกตัวอย่างในตอนต้น จะเกิดอะไรขึ้นหากลิซ่าชเตฟาน อันนา และเซบาสเตียนระงับอารมณ์และได้ตรวจเสียก่อน เราลองดูตัวอย่างของอันนาผู้ทะเลาะกับสามีเรื่องที่ยกฝ่ายไม่ค่อยรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

■ ช้างในทุงเท้า : ตัวอย่างความขัดแย้งในชีวิตคู่

ความขัดแย้งระหว่างอันนาและเพเทอร์ดูเป็นเรื่องที่เกิดประจำ เราเข้าใจความหงุดหงิดโมโหของอันนาได้ในระดับหนึ่ง ในการใช้ชีวิตร่วมกัน การจะยอมรับผิดชอบต่อความเห็นต่างเรื่องการจัดระเบียบไม่ใช่เรื่องง่ายเลย แต่

เป็นเพียงระดับหนึ่งของความขัดแย้ง อารมณ์หงุดหงิดรุนแรงและต่อเนื่อง ของอ็อนน่ายังมีสิ่งอื่นซ่อนอยู่ การพิจารณาประเด็นนี้โดยละเอียดจะช่วยให้เห็นว่าความต้องการพื้นฐานที่สำคัญของคนสองคนนำไปสู่การ ทะเลาะเบาะแว้งได้อย่างไร และเป็นเรื่องยากเพียงใดที่จะตระหนักถึง ขนาดของข้างที่โตเต็มที่ในขณะนั้น ลองพิจารณาภูมิหลังของทั้งสองคน ก่อน

อ็อนนาและเพเทอร์รู้จักกันเมื่อ 5 ปีก่อนในเมืองโคโลญ และ แต่งงานกันในปีต่อมา ก่อนจะพบเพเทอร์ อ็อนนาในวัย 34 ปีเป็น คนมีเสน่ห์ เธอเคยเป็นนักการตลาดและผู้จัดการโครงการที่คู่มืออนาคต สดใสในบริษัทขนาดกลาง เพเทอร์อายุมากกว่าภรรยา 3 ปี เขาเติบโต ในเมืองมิวนิก ศึกษาด้านกฎหมายที่นั่น แล้วเข้าทำงานที่บริษัทกิจการ ข้ามชาติในตำแหน่งหัวหน้าแผนก ต่อมาพอย้ายไปเมืองโคโลญ เขาก็ ชื่นชอบ “วิถีชีวิตแบบผู้คนริมแม่น้ำไรน์” เพราะรู้สึกถึงความมีมิตรไมตรี แต่พอได้ตำแหน่งงานใหม่ เขาก็ต้องกลับไปสำนักงานใหญ่ที่มิวนิก เรื่องนี้ สร้างความขัดแย้งต่าง ๆ โดยเฉพาะกับอ็อนนา เธอไม่มั่นใจว่าควรทำงาน พาร์ตไทม์ที่ไม่ได้ตรงกับความสามารถที่แท้จริงและทิ้งเพื่อนฝูงไปมิวนิก หรือไม่ แต่ก็มองว่าข้อเสนอที่เพเทอร์จะพยายามหางานใหม่ในโคโลญ ดูไม่ค่อยจริงจัง จึงยอมย้ายไปมิวนิกเพราะปรารถนาจะมีครอบครัวที่ดี แต่ทั้งคู่ก็ยังไม่บุตร อ็อนนาคัดดันกับเรื่องนี้มาก

อ็อนนาและเพเทอร์มาขอคำแนะนำเรื่องการใช้ชีวิตคู่ที่ศุภชัยให้ คำปรึกษาของผม อ็อนนาเป็นฝ่ายเสนอเรื่องนี้ เพเทอร์เห็นด้วย เพราะ เขาต้องทนอยู่กับ “ความไม่มีความสุขเรื้อรัง” ของเธอ เพเทอร์ก็กล่าวว่า คำตำหนิตีเดียวนของเธอทำให้เขาสับสนและไม่มั่นใจ เขาไม่ยอมยก ทะเลาะเบาะแว้งด้วย “เรื่องไม่เป็นเรื่อง” อีกแล้ว สาเหตุที่เธอโมโห พอเข้าใจได้ แต่เขาต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับความรุนแรงของข้อตำหนิ ที่มีมาเรื่อยๆ เพเทอร์จึงรู้สึกว่าการสายศิระชะเพื่อแสดงว่าถูกต้องที่วาง เร็ยรวดเร็ว (ส่วนใหญ่เป็นประเด็นของความมีระเบียบเรียบร้อย) เป็นเรื่อง

เล็กน้อย หรือการขมวดคิ้วทำหน้าผากย่นด้วยความโกรธเป็นเรื่องถูกต้องแล้ว ข้อเสนอลองของเขาในการแก้ปัญหาคือ “เดี๋ยวผมจะเก็บให้เรียบร้อย” หรือถ้าความขัดแย้งดูรุนแรงขึ้น เขาก็จะบอกว่า “ถ้ารำคาญนักก็เก็บเองสิ” ทั้งสองกรณีดูไม่สร้างสรรคเลย เมื่อพวกเขาไม่ใส่ใจดูเงาที่ทิ้งเรียรด ก็จะไม่ใช้การพยายามเข้าใจสาเหตุเล็กๆ ๆ ของความหงุดหงิดหรือการทะเลาะอย่างไม่มีสิ้นสุด

คำอธิบายของอੰนาก็ไม่ได้ดีไปกว่ากัน “ฉันไม่ชอบนี่” ดูเธอจะมองเห็นข้างวาง ๆ เมื่อระบายความโมโหด้วยคำพูดว่า “ฉันไม่ใช่คนรับใช้คุณนะ” ซึ่งคำตอบของเขาก็ดูจะไม่ทำให้อะไรดีขึ้น “ก็ไม่ใช่ซะสิ ผมไม่ได้ว่าอะไรคุณสักหน่อย” บางครั้งเพเทอร์ก็แสดงอาการหงุดหงิดและประชดประชันว่า “ต่อไปผมจะไม่วางถุงเท้าทิ้งไว้อีกแล้ว คุณจะมีความสุข” แต่อੰนาก็ไม่พอใจคำพูดต่อมาของเขาวว่า “คุณจะได้เลิกบ่นเสียที” บางครั้งคำตอบของเพเทอร์ก็ดูสร้างสรรค์ เช่น “ในอนาคตผมจะพยายาม...” อੰนาก็พูดต่อทันทีว่า “ก็ดีนะ แต่ถ้าคุณไม่ยอมเข้าใจว่าทำไมคนเราต้องรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ก็ไม่มีประโยชน์” แล้วเธอก็หันมาพูดกับผมว่า “ฉันไม่เชื่อคำสัญญาแบบไม่จริงใจของเขาอีกแล้ว”

เห็นได้ชัดว่าที่บ้านของอੰนากับเพเทอร์ ถุงเท้าไม่ได้อยู่แค่นิตะกร้าผ้า แต่ยังกระทบความสัมพันธ์ของทั้งสองคน ความพยายามทุกรูปแบบเพื่อจะแก้ไขปัญหา “โดยไม่ใช้อารมณ์” ไม่ได้ผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจและนำไปสู่ทางตัน ถ้าอੰนามองเห็นชัดเจนว่าตนเองต้องการสิ่งใดในตอนนั้น เธออาจบอกว่า “ฉันอารมณ์เสียบ่อย ๆ เพราะไม่พอใจในชีวิต ฉันโหยหากการยอมรับนับถือและการมีคุณค่า แล้วดูสิว่าฉันทำอะไรอยู่ ชีวิตประจำวันของฉันมีแค่การพยายามรักษาความเป็นระเบียบในบ้าน ถ้าฉันมีงานน่าสนใจทำได้สักงานก็คงจะดี” และเมื่อไต่ตรองต่อไปว่า “ฉันอาจจะไม่เครียดเท่านี้ ถ้าคุณจะเป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ฉันได้ทำงาน แต่ควรจะคิดว่าโชคดีที่สุดแล้วใช่ไหมที่ได้

ทำงานบ้านอย่างสมบูรณ์แบบ แล้วก็เตรียมงานเล็กๆ น้อยๆ ฉันไม่ได้วาดภาพชีวิตตนเองในมิวนิกไว้แบบนี้เลย แล้วต้องรอไปอีกนานเท่าไรจึงจะมีลูกสักที” สิ่งที่เขาารู้สึกแต่ไม่ยอมพูดคือ “จริงๆ แล้วฉันอิจฉาคุณมาก คุณได้ทำงานน่าตื่นเต้นทำทนาย เป็นที่ยอมรับ ประสบความสำเร็จ บางครั้งฉันถึงกับอิจฉาที่คุณมีปัญหา เพราะแสดงว่าคุณมีเรื่องสำคัญให้ทำ”

เราเริ่มเห็นรูปร่างของข้างวางๆ แล้ว แน่ใจว่าการสารภาพเรื่องการไม่มีความสุขที่ซ่อนอยู่ลึกๆ ไม่ใช่เรื่องง่าย และมีผลตามมาหลากหลาย จนถึงตอนนี้ฉันก็นึกไม่เห็นว่าสิ่งที่เธอหงุดหงิดบ่อยๆ เป็นเพราะความต้องการพื้นฐานไม่ได้รับการตอบสนอง ไม่ว่าจะเป็นการเป็นที่ยอมรับนับถือ ความเข้าใจและการกำหนดชีวิตตนเอง เธอยังกลัวที่จะวิเคราะห์สภาวะที่ไม่มีความสุขของตนเองด้วย สาเหตุที่อยู่เบื้องลึกจึงยังถูกปกปิดต่อไป

พ่อแม่ของฉันแสดงให้เห็นว่าคนเราต้องตระหนักในภาระหน้าที่และทำหน้าที่ดังกล่าวให้สมบูรณ์โดยไม่ถามว่าตนเองมีความพอใจในชีวิตหรือไม่ โปรแกรมภายในของฉันจึงประกอบด้วยประโยคคำสั่งเป็นส่วนใหญ่ เช่น “ฉันต้องดูแลคนอื่น” “ฉันจะเห็นแก่ตัวไม่ได้” หรือ “ความเป็นระเบียบเรียบร้อยคือสิ่งสำคัญในชีวิต” ฉันทำทุกอย่างโดยเชื่อมั่นว่าการมีมาตรฐานสมบูรณ์แบบคือเครื่องมือที่จะทำให้ชีวิตเธอ “อยู่ในระเบียบ” โดยมีข้อความสำคัญในใจว่า “จงทำตามข้อปฏิบัติต่างๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วเธอจะควบคุมชีวิตตนเองและความเสี่ยงทุกอย่างที่จะเกิด เมื่อความปรารถนาไม่เป็นจริง” ดูเหมือนว่าในหลายๆ สถานการณ์เธอจะทำตามตัวอย่างและรูปแบบการอบรมของพ่อแม่โดยไม่คิดไตร่ตรองเลย เธอไม่ตั้งคำถาม เพียงทำหน้าที่ให้สมบูรณ์

สิ่งที่ดูจะเป็นความคิดคับแคบและขัดแย้งกับความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะของฉันก็คือกลไกป้องกันตนเอง โดยเธอจะไม่ตั้งคำถามที่สร้างความขัดแย้งกับการเติมเต็มความหมายและความสุข

ความพอใจในชีวิต สำหรับอันนาและสามีแล้ว การโมโหเรื่องถุงเท้าเป็นเรื่องง่ายกว่าการเปิดประเด็นคุยกันเรื่องที่มีความต้องการพื้นฐานไม่ได้รับการตอบสนอง

จะเห็นว่าการจัดการแบบผิวเผินเช่นนี้ไม่เข้ากับลักษณะภายนอกของอันนาผู้มีบุคลิกมั่นคง ทำงานเก่ง ทั้งยังเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้นถ้าอยากเข้าใจหรือวิเคราะห์ความรู้สึกและปฏิกิริยาของอันนาให้ชัดเจนเราต้องค่อยๆ ศึกษาในชั้นลึกๆ เพื่อจะเห็นรูปร่างข้างของเธอ

พูดถึงเพเทอร์กันบ้าง ประเด็นหลักอยู่ที่ความไม่พอใจซ้ำซากในเรื่องต่างๆ ของภรรยา ถ้าเพเทอร์พิจารณาลึกซึ้งขึ้นสักเล็กน้อย เขาก็จะเห็นว่าจริง ๆ แล้วการบ่นไม่จบสิ้นของอันนารบกวนจิตใจของเขาน้อยกว่าความกังวลว่าเธอไม่มีความสุขเมื่ออยู่กับเขา เพเทอร์กลัวว่าเขาไม่อาจให้ทุกสิ่งที่อันนาต้องการ เขารู้สึกว่าต้องรับผิดชอบชีวิตของอันนา โดยเฉพาะเมื่อเธอยอมสละอาชีพการงานเพื่อเขา แต่เขาก็ไม่ต้องการสูญเสียความก้าวหน้าทางการงานและการยอมรับนับถือของตนเอง ความขัดแย้งภายในที่ไม่มีทางออกนี้ทำให้รู้สึกผิดอยู่ในใจ เพเทอร์เองก็ไม่ค่อยยอมรับเรื่องนี้ เราจะศึกษาเรื่องข้างที่ปรากฏตัวในกรณีนี้กันต่อไป

การวิเคราะห์นี้ทำให้เห็นชัดว่าทั้งคู่ไม่มีทางเห็นตรงกันว่าปัญหาเรื่องถุงเท้าจะเป็นยุงหรือช้าง เวลาพวกเขาทะเลาะกัน เพเทอร์พยายามลดความสำคัญของปัญหาว่าเป็นเรื่องน่ารำคาญ ในขณะที่อันนาคับข้องใจกับเรื่องนี้มาก เพเทอร์ต้องการให้เรื่องนี้เป็นแค่ “ยุง” เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งยุ่งยาก แต่อันนาไม่ยอมให้เรื่องสงบ เธอจะสร้างความเป็นระเบียบให้ได้และต้องการให้มีคนฟังเธอ แต่ละคนจึงมีความเห็นส่วนตัวว่ามีช้างซ่อนอยู่ในยุงหรือไม่ ผู้คนจะถกเถียงกันเกี่ยวกับคำถามนี้โดยยึดผลประโยชน์ของตนเอง อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายน่าจะสัมผัสได้ว่าเป็นเรื่องของช้าง เพียงแต่ไม่ยอมยกยอมรับ

คุณจะได้อะไรจากหนังสือเล่มนี้

ตัวอย่างเหล่านี้เป็นสถานการณ์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน แต่กลับกระทบอารมณ์อย่างน่าประหลาด จนหลายครั้งก็อยากจะปล่อยผ่าน หากพิจารณาเรื่องเหล่านี้โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง จะเห็นภาพชัดเจนขึ้น อารมณ์ที่ระเบิดออกในปัจจุบันจึงเป็นเหมือนเสียงสะท้อนจากอดีต

ผมอยากกระตุ้นให้พิจารณาปฏิกริยาทางอารมณ์ที่ดูเข้าใจยาก เพื่อเข้าใจความหมายของสถานการณ์นั้นได้ดีขึ้น นั่นเป็นทางเดียวที่เราจะตระหนักหรือเข้าใจความต้องการพื้นฐานที่ซ่อนอยู่เบื้องลึก

อารมณ์รุนแรงที่เกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าจากเรื่องเล็กน้อยในชีวิตประจำวัน แต่กลับอธิบายไม่ได้ เป็นสัญญาณของสภาวะหยุดภูเขาน้ำแข็ง โดยสาเหตุที่แท้จริงยังถูกปกปิดไว้และสื่อสารแบบอ้อมๆ เท่านั้น ประเด็นที่อยู่บนพื้นผิวยังมีน้อยเกินไป หากพิจารณาปัญหานี้โดยไม่ใช้อารมณ์จริงๆ เราจะสังเกตได้อย่างชัดเจนว่าไม่อาจแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีเดิมๆ

บางครั้งเราก็ไม่ได้ใส่อารมณ์แค่เพราะสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ยังนำอารมณ์ของอดีตมาปนด้วย เมื่อความรู้สึกเก่าๆ และรูปแบบการแก้ปัญหาเดิมๆ ถูกกระตุ้น ก็จะทำให้ขาดการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานในปัจจุบันแทนที่จะช่วยส่งเสริม ต้นแบบการจัดการอารมณ์เดิมๆ จะสร้างความรำคาญมากเวลาอยู่ร่วมกับคนอื่น

คนที่กลัวสูญเสียคนรักจะพยายามทำทุกอย่างให้ถูกใจอีกฝ่าย หรือผู้ที่มีความรู้สึกโหว่ว่าถูกกีดกันออกนอกวงก็จะรีบแยกตัวเสียก่อน ตัวอย่าง 2 เรื่องนี้บางครั้งก็มีข้อได้เปรียบ แต่ก็กลายเป็นปัญหาถ้าไม่มีความยืดหยุ่นที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ บางครั้งกลยุทธ์การแก้ปัญหาเดิมๆ ก็ใช้ไม่ได้ผล แต่มยังเป็นเรื่องคุ้นเคย ดังนั้นเมื่อถูกคุกคามหรือรู้สึกไม่มั่นใจ เราก็อยากจะใช้วิธีแก้ปัญหาเดิม เพราะรู้ว่า

การทดลองสิ่งใหม่ๆ ในสถานการณ์เคร่งเครียดเป็นเรื่องยากเพียงใด

หนังสือเล่มนี้จะทำให้คุณเข้าใจปฏิกิริยาที่เกิดจากเหตุการณ์ปกติประจำวันอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ผ่านตัวละครที่เล่าถึงตั้งแต่ต้น โดยจะไขข้อสงสัยในใจขณะอ่านไปเรื่อย ๆ

ในบทที่ 2 ผมจะขยายความภาพของข้างที่ซ่อนอยู่ โดยจะอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่อธิบายไม่ได้ในปัจจุบันและประสบการณ์ทางอารมณ์จากอดีตให้เข้าใจง่าย พร้อมตอบคำถามว่าอะไรคือความต้องการพื้นฐาน และจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง แล้วจุดอ่อนเกิดขึ้นได้อย่างไร มนุษย์เราจะพัฒนากลยุทธ์อย่างไรได้เพื่อหลีกเลี่ยงความคับข้องใจที่จะเกิดขึ้น ถ้าจุดอ่อนถูกระทบกระทบทั้งจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใดข้างจึงซ่อนตัวอยู่ในยุง

เราจะมองเห็นว่าการค้นหาหรือรอยอารมณ์ความรู้สึกเป็นประโยชน์อย่างไรบ้าง เมื่อเสริมต่อเรื่องราวที่เล่ามาในตอนต้นให้สมบูรณ์ด้วยตัวต่อจิ๊กซอว์จากประสบการณ์ในปัจจุบัน คุณอ่านกรณีความขัดแย้งในการใช้ชีวิตคู่ของอันนาและเพเทอร์ไปแล้ว ต่อไปผมจะอธิบายเรื่องของลิซ่า ซเตฟาน และเซบาสเตียนจากภูมิหลังลักษณะนี้ให้กระจ่าง เนื้อหาในบทถัด ๆ ไปจะช่วยให้คุณค้นหาข้างของตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์กับข้างเหล่านั้น

ในบทที่ 3 จะทดสอบได้ว่าความต้องการพื้นฐานใดบ้างที่สำคัญต่อคุณและความต้องการใดที่อาจละเลย ทั้งยังระบุได้ว่ามีความต้องการพื้นฐานใดบ้างที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

ในบทที่ 4 คุณจะรู้วิธีติดตามร่องรอยของข้างในตนเอง พร้อมค้นหาว่าตนเองประสบอารมณ์ด้านลบในลักษณะใดที่อธิบายไม่ค่อยถูกอยู่บ่อยครั้ง จุดอ่อนอยู่ที่ใด จะพัฒนากลยุทธ์ใดเพื่อจัดการสภาวะนั้น และจะใช้เหตุผลใดอธิบายเมื่ออารมณ์เสียกับ “เรื่องเล็กน้อย”

พื้นฐานความรู้เหล่านี้จะช่วยเตรียมพร้อมเพื่อไปต่อในบทที่ 5 คุณจะเห็นความหมายของสภาวะอารมณ์ด้านลบชัดเจน เข้าใจความหงุดหงิด

แปลก ๆ ของคนรอบข้างลึกซึ้งขึ้น รวมถึงเห็นชัดเจนว่าทั้งความพึงพอใจจากการที่ความต้องการพื้นฐานได้รับการตอบสนองและความคับข้องใจที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ล้วนเกิดในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ทั้งอดีตและปัจจุบัน

คำแนะนำและแบบฝึกหัดจำนวนมากจะพาคุณออกจากทางตันหรือความยุ่งเหยิงต่าง ๆ ช่วยให้คุณรู้ความสามารถตนเองจากการทำแบบสอบถามและการสังเกตตนเอง ทั้งยังพัฒนาความสามารถนั้นต่อไปได้ รวมถึงยังรักษาสมดุลภายในใจให้มั่นคงได้ด้วย

“โปรแกรมในใจ” ของเรามาจากวิธีคิดและประสบการณ์ที่สั่งสมมาโดยประสบการณ์ที่มีมาแล้วจะถูกแก้ไขด้วยประสบการณ์ใหม่ๆ โดยต้องอาศัยความกล้าและความอดทน หากเปิดใจรับทางแก้ปัญหาแบบใหม่ที่ยืดหยุ่นขึ้น ก็จะพบว่าบางครั้งเวลาเกิดความขัดแย้งในเรื่องความต้องการพื้นฐาน เราไม่จำเป็นต้องเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง เพราะส่วนมากมักมีความเป็นไปได้หลายทาง เมื่อรู้ว่าตนเองต้องการอะไรจริงๆ คุณก็ทบทวนได้ว่าเราทุ่มเทพลังงานไปกับเป้าหมายสำคัญในชีวิตแล้วหรือไม่ แล้วอาจจะยอมทิ้งความปรารถนาหรือการกระทำต่าง ๆ ที่ไม่ได้สร้างความสุข ความพอใจ รวมถึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับชีวิตที่สมบูรณ์นั้น

ตัวอย่างที่ดีสำหรับกรณีนี้คือการค้นหาสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานจากอินเทอร์เน็ตโดยใช้สมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากปรารถนาจะได้รับความเอาใจใส่ ความสัมพันธ์หรือการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม โลกบนหน้าจอไม่เพียงนำเสนอโอกาสเสมือนจริงที่หลากหลาย แต่ยังบอกเราว่าอะไรดี อะไรที่เราน่าจะชอบ

นอยด์กับรอยขีดข่วนเล็กๆบนรถ
เดือดกับถุงเท้าที่วางทิ้งเรี่ยราด
ตีกับเพื่อนบ้านด้วยเรื่องไม่เป็นเรื่อง

เคยถามตัวเองไหม ทำไมคนเราหัวร้อนเกินเหตุกับเรื่องเล็กน้อยเหล่านี้
สักๆ แล้วอาจไม่ใช่เพราะสิ่งของหรือคนตรงหน้า แต่เพราะมีนกระบอบจุดปะระบาง
นั่นคือ **ความต้องการพื้นฐานที่ไม่ได้รับการเติมเต็มในอดีต**
นี่แหละคือ **ข้าง** ที่ซุกซ่อนอยู่ลึกในตัวเรา โดยที่เราไม่รู้ตัว
เมื่อสะสมนานเข้า แม้จะเจอแค่เรื่อง **ซีปะตัวเหมือนยุงบินว่อน**
ก็กลายเป็นอารมณ์รุนแรงราวกับข้างคอยฟาดวงใส่ทุกสิ่งของที่ขวางหน้า

แอร์นส์ฟอร์ด ฮาณิช นักจิตบำบัดที่ให้คำปรึกษามากกว่า 30 ปี
พาเราวิเคราะห์ว่า **ยุกกลายเป็นข้างได้อย่างไร**

- จุดกำเนิดของข้างทั้ง 7 ประเภทที่ส่งผลต่อชีวิตคุณทุกด้าน
- เข้าใจพฤติกรรมตัวเองที่ตัวคุณยังอธิบายไม่ได้ ด้วยการค้นหาข้างที่ซ่อนอยู่
- สำรวจความต้องการสำคัญที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองของตัวเอง
- เข้าใจข้างที่อยู่ในตัวคนรอบตัว เพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น
- มาเปลี่ยนข้างให้เป็นสัตว์เลี้ยงแสนเชื่องที่ทำประโยชน์มหาศาลให้คุณแทน

หมวดจิตวิทยาพัฒนาตนเอง

Cover Design: Judy

285 บาท